

Cobouw

OPINIE

Wordt Vijfde Nota Slalommen in de mist?

Het politiek bestuur heeft de kans riking te geven op hoofdlijnen, selectief te zijn en de bijna onuitroeibare verwerking die de verschillende beleidssectoren scheidt nu eens te doorbreken. Naarmate hoofdlijnen en kader helder en duidelijk zijn, kan men meer ruimte geven aan regio's (gemeenten, provincies, soms regionale samenwerkingsverbanden). Die zijn doorgaans beter in staat om programma's en projecten te formuleren met een integrale, gebiedsgerichte aanpak. Dan ook dienen zich mogelijkheden aan voor publiek-private samenwerking die die naam daadwerkelijk verdienen.

De vraag is nu: gaat het kabinet deze unieke kans grijpen? Als we afgaan op de concepten die tot nu maar buiten zijn gekomen (de *Cobouw*-versie), de ministerie en ambtelijke geluiden en de publieke discussie, ziet het er somber uit. Ik zal dat toelichten.

Compromis
Het jaargen van de ruimtelijke ordening groeist in vage begrippen en concepten. Op zich verklaarbaar als het de uitdrukking is van een politiek of vakinhoudelijk compromis. De krete 'gebundelde deconcentratie' uit de jaren zeventig, blijft wat dat betreft een fraaie. Maar dan wist je nog wat er mee bedoeld werd.

Naar het zich laat aanzien, gaan we op dit front een nieuw hoogtepunt beleven. Binnenkort verschijnt de Houtskoolschets, ofwel de Startnotitie voor de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. Mr. Friso de Zeeuw meent dat het Regeerakkoord het kabinet een mooie gelegenheid biedt om op strategisch niveau een helder kader neer te zetten voor het nationaal ruimtelijk beleid op de langere termijn.

Voor de stedelijke ontwikkeling kan je nu op de manier welke het beste strookt met ongestraft, in wisselgang de volgende normatieve begrippen gebruiken: 'de compacte stad' ('dat begrip houdt zijn geldigheid', aldus RPD-directeur Vriesman), 'de complete stad', 'de vitale stad' (nietuw) 'de netwerkstad'. Als we houder Noordanus van Den Haag daar het perspectief van de 'de onspannen stad' naast zet, valt dat nauwelijks meer op. Zo verloederen concepten tot inhoud. Wat ik ook link vind is de wederopbouw van het begrip 'ruimtelijke kwaliteit'. Op zich best relevant, noodzakelijk zelfs, om daarover te discussiëren, om goede voorbeelden te etaleren, en als rijkssoeverheid stimulerende activiteiten te ontplooiën. Maar als volwaardig sturend onderdeel van rijksbeleid? Het leidt maar tot rare ideeën als een 'rijkswielstandscommissie'.

Corridor
De teloorgang van het begrip 'corridor' is ernstiger. Bij het ontbreken van een eenduidige definitie legt ieder het nu uit op de manier welke het beste strookt met de eigen belangen of zienswijze. De geest van de Vijfde Nota heeft straks 'recht' op zijn eigen gebied, aldus RPD-directeur Vriesman), 'de complete stad', 'de vitale stad' (nietuw) 'de netwerkstad'. Als we houder Noordanus van Den Haag daar het perspectief van de 'de onspannen stad' naast zet, valt dat nauwelijks meer op. Zo verloederen concepten tot inhoud. Wat ik ook link vind is de wederopbouw van het begrip 'ruimtelijke kwaliteit'. Op zich best relevant, noodzakelijk zelfs, om daarover te discussiëren, om goede voorbeelden te etaleren, en als rijkssoeverheid stimulerende activiteiten te ontplooiën. Maar als volwaardig sturend onderdeel van rijksbeleid? Het leidt maar tot rare ideeën als een 'rijkswielstandscommissie'.

Gemiste kans
De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WVRR) heeft in zijn rapport 'Ruimtelijke ontwikkelingspolitiek', verschenen in februari 1998, zinnvolle aanbevelingen gedaan voor vernieuwde, op basis van evaluatie van de beleidspraktijk, doet de WRB suggesties voor verbetering van het wetenschappelijk instrumentarium, voor flexibilisering van de rolverdeling tussen de centrale en de lagere overheden en voor een beter samenspel tussen overheid en bedrijfsleven. Het is allemaal nog een aanzet, maar het materiaal wacht al bijna een jaar op uitwerking. Ik heb niet het idee dat men in de Startnotitie veel verder zal komen. Het zou opnieuw een gemiste kans zijn.

Ook over de aanpak van de stapeling van juridische (Beroeps)procedures, een erkend knelpunt in de ruimtelijke ordening, wordt weinig vernomen. Tenslotte wil ik een gokje wagen hoe het kabinet zelf, op politiek niveau, met de nota omgaat. Er doen zich niet veel gelegenheden voor die uitnodigen om met elkaar meer van te maken dan het zoeken naar een politiek compromis in de laatste fase van de besluitvorming (waar op zich niks mis mee is). Het komt er dan vooral op aan hoe je de voorbereiding van de besluitvorming organiseert. De geluiden die uit het voorbeeldend circuit doorsijpelen, maken de kans op politieke meerszakte niet groot. En daarmee zou weinig terechtkomen van de beoogde doorbreking van de beleidssectoren die immers gekoppeld zijn aan verschillende departementen en ministers.

Mr. Friso de Zeeuw is directeur *Nieuwe Wijkten, Bouwfonds Woningbouw te Heerlen*.